

AKP

prinsippprogram vedtekter

**Vedtatt på det 6. landsmøte til Arbeidernes Kommunistparti,
desember 1990.**

1. Politisk målsetting

I vår tid finnes de materielle mulighetene for at alle folk på jorda kan leve et liv frigjort fra nød og undertrykking. Men det som skjer er i stedet en stadig sterkere polarisering mellom rike og fattige områder, klasseskillene øker. Imperialismens rovdrift på mennesker og naturressurser fører til økologiske katastrofer som truer livsgrunnlaget på jorda.

Dette prinsippprogrammet klargjør AKPs syn på strategien for en sosialistisk revolusjon i Norge — som del av en internasjonal, revolusjonær kamp for å fjerne kapitalismen og imperialismen.

Vårt strategiske mål er et globalt, kommunistisk samfunn: Et økonomisk system med en økologisk forsvarlig bruk av jordas ressurser, en samfunnsform uten lønsslaveri, klasser, kvinneundertrykking og rasistisk undertrykking, der statlige grenser bygges ned.

2. Imperialismen må styrtes

2.1 KLASSESAMFUNN OG OPPRØR

Menneskene har levd på jorda i mange hundretusen år, men klassesamfunn og klasseundertrykking har bare eksistert i noen tusen år. Det var utviklinga av jordbruk, handverk og nye produktivkrefter som skapte det materielle grunnlaget for privateiendommen, skillet mellom åndsarbeid og kroppsarbeid, en stadig sterkere kjønnsbestemt arbeidsdeling og utskilte staten som redskap for en herskende klasse. I den samme prosessen vokste kvinneundertrykkinga fram. Familien — i ulike former — ble den institusjonen som ga menn makt over både eiendom, kvinner og barn.

Gjennom sin historie har menneskene kjempet mot naturkrefter og utnyttet naturressurser, utviklet redskaper, skapt ny teknikk og moderne vitenskap. Undertrykte klasser har styrtet herskere, knust foreldete produksjonsmåter og bygd nye samfunnsystemer. Utviklinga av produktivkreftene og det arbeidende folkets opprør er historias drivkraft.

2.2 KAPITALISMEN

Kapitalismen har revolusjonert produksjonsmidlene, skapt et verdensmarked og revet ned gamle eiendomsformer og sosiale forhold. Dette har ført til ei dramatisk utvikling av produksjonen.

Men samtidig utvikler kapitalismen på ny og på ny sine egne kriser; den voldsomme vareproduksjonen sprenger rammene for de borgerlige eiendomsforholdene, produksjonsmåten gjør opprør mot byttemåten. Resultatet er massearbeidsløshet og ruin, verdier blir ødelagt av kriser og krig for å rydde veien for et nytt oppsving og erobring av nye markeder. Naturen utplyndres uten hensyn til dens bæreevne.

Under kapitalismen kontrollerer borgerskapet naturressurser, råstoffer og fabrikker, kredittinstitusjoner, transport og handel. Arbeiderklassen blir tvunget til å selge arbeidskrafta si som vare på et marked. Det som som skapes ut over verdien av lønn og sosiale goder, merverdien, er kilden til kapitalens profitt. Lønsslaveriet og utbyttinga er derfor et grunnleggende trekk ved den kapitalistiske produksjonsmåten.

Utbyttinga skjer også gjennom at kapitalen har underlagt seg andre produksjonsformer og raner til seg verdier som skapes i disse sektorene. Den kapitalistiske produksjonen snylter i tillegg på den svære mengden ubetalt arbeid som særlig utføres av kvinner over hele verden for å dekke menneskers behov. Kapitalismen garanterer ingen rett til arbeid; oppsigelser og permitteringer skaper stadig utrygghet. Massearbeidsløshet er et strukturtrekk ved systemet.

Konkurransen mellom kapitalistene og oppsamlinga av kapital fører til konsentrasjon og stadig polarisering mellom sentrum og periferi. Monopoler og andre dominerende kapitalgrupper kontrollerer banker og forsikrings-selskaper, industri, transportselskaper, service og varehandel og tilegner seg en monopolprofitt på bekostning av andre deler av næringslivet.

Staten spiller økonomisk sett en helt avgjørende rolle innafor en moderne kapitalistisk økonomi. Det skjer dels ved å fungere som «den ideelle felles-kapitalisten»: Staten legger forholdene til rette for det private næringslivets og monopolenes ekspansjon gjennom utdanningspolitikk og forskning, handelsavtaler og eksportframstøt, offentlige kommunikasjoner, grunnlagsinvesteringer,

subsidier og ulike former for investeringsstøtte. Men i de fleste kapitalistiske land driver også staten en egen, omfattende økonomisk virksomhet, ofte i nært samarbeid med private monopoler. For borgerskapet spiller derfor kontrollen over den sentrale statsmakta en helt avgjørende rolle.

Kapitalismens ekspansjon har samtidig skapt den klassen som kan fjerne lønsslaveriet og oppheve den kapitalistiske privateiendommen: Den internasjonale arbeiderklassen, proletariatet. Denne klassen står for storparten av verdiskapinga i produksjonen og kan ikke frigjøre seg på noen annen måte enn ved å avskaffe kapitalismen.

2.3 IMPERIALISMENS EPOKE

Framveksten av kapitalismen i Europa er historisk knyttet sammen med ei hensynsløs internasjonal utbytting og plyndring av andre verdensdeler. Etterhvert etablerte de ledende kapitalistiske landa seg som kolonimakter, og hadde mot slutten av forrige århundre delt det meste av kloden mellom seg. Rasistisk ideologi og nasjonal undertrykking ble samtidig et vilkår for kapitalismens ekspansjon.

Fra århundreskiftet gikk kapitalismen over i en imperialistisk epoke. Monopolene ble internasjonale konserner, i tillegg til vareeksporten kom eksporten av kapital. Finanskapitalen fikk en dominerende stilling. De multinasjonale selskapene kontrollerer store deler av verdenshandelen, råvaretilgangen og prisfastsettelsen.

Det imperialistiske systemet er preget av intens rivalisering om råvarer, økonomisk innflytelse og politisk hegemoni. På verdensbasis finnes det idag 200 helt dominerende multinasjonale selskaper som disponerer sentrale deler av jordas økonomiske ressurser. De ledende monopolene og bankene organiserer utbyttinga i alle deler av verden. Gjennom internasjonale institusjoner som Verdensbanken og Det internasjonale valutafondet (IMF) har de skaffet seg kontroll over den økonomiske politikken som blir ført i ei rekke land i Europa og Asia, og i de fleste landa i Afrika og Latin-Amerika. Regjeringer og privilegerte sjikt organiserer på oppdrag fra imperialismen en innstrammingspolitikk der massearbeidsløshet, lønnsnedslag, voldsomme prisstigninger og rasering av offentlige tjenester gjør at fattigdommen vokser. Slik sik-

rer den internasjonale finanskapitalen profitten sin, mens befolkninga i verdens fattige land blir drevet inn i sosiale og økonomiske katastrofer og ei djup økologisk krise.

I store deler av verden har koloniseringa tatt råderetten over naturgrunnlag og rikdommer fra den opprinnelige befolkninga, og mange steder redusert den til et mindretall i sitt eget land. Mange er hardt undertrykt og hele folkegrupper er truet med utslettelse.

Den imperialistiske utbyttinga fører derfor til hungerkatastrofer. Hvert år dør titalls millioner av sult og underernæring. 1,2 milliarder mennesker lever i absolutt fattigdom, uten å få tilfresstilt minimumsbehov for mat, klær og bolig. I mange land vokser barnedødeligheten på ny. Rikdommen er akkumuleres i nord, fattigdommen i sør. Rasismen legitimerer denne internasjonale arbeidsdelinga og utbyttinga.

Imperialismen er en kapitalisme i forfall: Side om side med nye teknologiske revolusjoner produseres det stadig mer fattigdom og forsøpling. Produktivkrefter ødelegges i stor målestokk, mens den ikke-produktive og spekulative delen av økonomien vokser. Imperialismen bygger også på en vidtrekkende militarisering av økonomien; militærmaktas opprustning og krigsforberedelser veves sammen med private profittinteresser innfor forskning og storindustri.

Det store flertallet av jordas undertrykte folk og nasjoner har i vår tid ingen mulighet til å nå fram til økt velstand og større sosial trygghet ved å forsøke å gjenta den utviklinga dagens rike, kapitalistiske land har gjennomgått. I imperialismens epoke sørger den internasjonale arbeidsdelinga og finanskapitalens diktatur for at ei slik utvikling — med storstilt, kapitalistisk industrialisering — er blokkert for de fleste. Verdenskapitalismen har i dag som forutsetning at flertallet holdes ned i avhengighet og fattigdom.

Et annet særpreg ved imperialismen er oppdelinga av hele verden i et komplisert system av innflytelsesområder mellom de største imperialistmaktene; denne oppdelinga er så gjennomført at en voksende imperialistisk makt bare kan ekspandere på bekostning av andre. Den ujamne utviklinga mellom imperialistmaktene er stadig en kilde til krig. Masseødelegglesesvåpnene har hittil ført til at supermaktene har nølt med å utløse krig i en global skala. Men det har ikke forhindret USA og Sovjet fra å inter-

venere og finansiere et stort antall mindre, ødeleggende kriger i Indo-Kina, Afghanistan, Midt-Østen, Afrikas Horn og Mellom-Amerika.

Imperialistisk krig betyr annekasjon og vold for å erobre markeder eller trygge privilegier. Nasjonale frigjøringskriger er rettet mot denne aggresjonen. I kampen for fred er det alltid nødvendig å skille mellom rettferdig og urettferdig krig. Anti-imperialistiske frigjørings- og forsvarskriger er nødvendige for å vinne eller forsvare undertrykte nasjoners politiske frihet.

Samtidig med imperialismens gjennombrudd ble det lansert sosialdemokratiske teorier om at den økonomiske utviklinga hadde gjort kravet om nasjonal sjølråderett til en foreldet parole. Nå gjentas denne propagandaen i samband med forsøkene på opprette et stor-EF. Men ideologien er falsk. «Over-nasjonalitet» bygd på stormaktsdominans og monopolenes markedsfrihet fører med seg nasjonal undertrykking og innskrenking av det politiske demokratiet. Bindende internasjonale avtaler trengs på en rekke områder, bl.a. i miljøkampen, men dette må bygge på et likeverdig samarbeid mellom frie nasjoner. Forsvaret av nasjonenes rett til egen statlig eksistens, inkludert retten til løsrivelse innafor flernasjonale stater, er et prinsippsspørsmål for den revolusjonære arbeiderbevegelsen.

Sammenbruddet for sovjetimperialismen og avslutninga av den kalde krigen fører ikke til at kampen for norsk sjølråderett blir mindre viktig. Et uavhengig nasjonalt forsvar mot stormaktsaggressjon er nødvendig også i framtida.

2.4 JORDAS ØKOLOGISKE KRISE

Kapitalistisk rovdrift truer nå selve livsgrunnlaget på jorda. Jordbruksarealet reduseres, en femtedel av matjorda er allerede tapt. Mangelen på vann er et voksende problem. Utallige dyr og plantearter holder på å bli utryddet. Et kapitalistisk fiske uten økologiske hensyn truer levekår og bosetting for kystbefolkninga flere steder på kloden. I den tredje verden tvinges fattige og jordløse bønder til å utpine jorda og hogge verneskogen, med erosjon, skogdød og ørken-spredning som resultat. Økologiske ødeleggelser er en særlig trusel mot livsgrunnlaget til kvinnebøndene i de fattige landa. Ressursene de lever av raseses, arbeidsbyrdene øker uhyggelig, med

sult, sykdom og økt dødelighet hos kvinner og barn som resultat.

Noen av de grøtteste utslagene av den økologiske krisa i industrialiserte land i dag er avslørt i Sovjet og Østeuropa. En sentralisert planøkonomi uten økologiske målsettinger kopierer i praksis kapitalismens ensidige vekstbegrep, og fører til de samme miljøødeleggelser. Mangelen på demokratiske rettigheter og en kritisk offentlighet har gjort politikken enda vanskeligere å bekjempe.

Tsjernobyl-katastrofen demonstrerer farene ved kjernekraftverkene for hele det internasjonale samfunnet: De radioaktive utslippene kjenner ingen grenser. Samtidig fører den storindustrielle forurensinga av luft, innsjøer og elver til skogdød og helseskader. De rike landas enorme forbruk av fossile brennstoffer som kull og olje fører til at karbondioksyddinnholdet i atmosfæren øker raskt. Økt drivhuseffekt gir klimaendringer med ødeleggende konsekvenser for framtidas generasjoner. Den internasjonale miljøkrisa kan ikke løses uten en dramatisk omlegging av energiforbruket.

Økologiske kriser er også skapt i tidligere samfunnssystemer. Det nye under kapitalismen og imperialismen er økokriser med et verdensomspennende omfang. Rovdriften på naturen er like grunnleggende som utbyttinga av den menneskelige arbeidskrafta. Kapitalistene må akkumulere eller gå under i konkurransen. Produksjonen må utvides og med den utvides energiforbruket, forbruket av lagerressurser og forsøplinga av miljøet. Kapitalismen gjør hele tida opp regning uten vert: De samfunnsøkonomiske virkningene av internasjonal ressursplyndring, miljøødeleggelser og sløsende forbruksslaveri i den rike del av verden, teller ikke med når profitten måles. Kapitalen har aldri betalt, og kan aldri betale fullt ut, for de verdiene den raner fra flertallet av jordas folk. Verken miljølovgivning eller markedstiltak for en «grønn kapitalisme» kan endre på dette. Også sosialistiske land som ukritisk har brukt kapital- og energiintensiv teknologi, har kommet opp i et tilsvarende økologisk uføre i eget land.

For å holde markedet oppe har det blitt skapt et fremmedgjørende og sløsende forbruksslaveri i den rike del av verden og blant eliten i de fattige landa. Kapitalismen oppmuntrer systematisk en bruk og kast-mentalitet. Stadig flere behov må dekkes på det private varemarkedet. Transportsystemet bygges opp

rundt en miljøfiendtlig privatbilisme.

Imperialismen er et system der de vel-
dige produktivkreftene ikke bare skaper
samfunnsmessig rikdom, men også de-
struksjon og globale ødeleggelser. Å fjer-
ne det imperialistiske systemet og å ove-
rordne økologiske hensyn de økonomis-
ke er en forutsetning for menneskenes
videre liv på jorda.

2.5 KVINNEUNDERTRYKKINGA

Kapitalismen har tatt over den tusenåri-
ge kvinneundertrykkinga og vevd den inn
i sitt økonomiske system og i sin måte å
herske på. Kvinnenens ulønnete hus- og
omsorgsarbeid i familien blir indirekte ut-
bytta av kapitalen. Siden dette arbeidet
blir gjort gratis, og ikke må kjøpes på
markedet, kan lønningene i den kapita-
listiske produksjonen holdes lavere, og
profitten dermed høyere. Kvinner utbyt-
tes også særegent som lønnsarbeidere i
den kapitalistiske produksjonen. Fordi
samfunnet er organisert i familier, blir
kvinner i arbeidsmarkedets øyne «tilleg-
sarbeidskraft», mens «hovedarbeidskrafta»
er den mannlige «familieforsørgeren». Kvinner
arbeidskraft blir dermed
mindre verdt enn menns. Dette rammer
alle kvinner, enten de lever sammen
med en mann eller ikke. Hovedansvaret
for hus- og omsorgsarbeid gjør også at
kvinner ofte har deltidsarbeid, unormal
arbeidstid og usikre kontrakter. Dette
svækker kvinnenens stilling på arbeids-
markedet.

Familien som institusjon er en del av
det systemet som sikrer den kapitalistis-
ke utbyttinga. Her skjer det ubetalte ar-
beidet som kapitalistene indirekte profite-
rer på. Bindinga til familier gjør kvinner til
ekstra utbytta arbeidskraft i produksjo-
nen. Familien er kjerna i det systemet
som opprettholder maktforholdet og ar-
beidsdelinga mellom kjønnene. Og den
gjenskaper stadig djupe psykologiske
strukturer som støttepunkter for dette
maktforholdet og denne arbeidsdelinga.

Gjennom familien er kjærlighet og sek-
sualitet vevd inn i en institusjon som bi-
drar til å opprettholde makt- og utbyt-
tingsforholda i samfunnet. Homofil og
lesbisk kjærlighet bryter med dette
mønsteret. Dette er en viktig grunn til un-
dertrykkinga av homofile og lesbiske.
Den homofile frigjøringskampen har
nære felles interesser med kampen for
kvinnefrigjøring.

Det er borgerskapet som klasse som
tjener på kvinneundertrykkinga. Samtidig

gir kvinneundertrykkinga menn i ar-
beiderklassen og det arbeidende folket
en rekke materielle, sosiale og psykolo-
giske fordeler. Og den har ei djuptgripen-
de innvirkning på deres sjøloppfatning og
verdensbilde. Gjennom kvinneundertryk-
kinga bindes menn i en delvis allianse
med sin egen klassefiende. Menn i ar-
beiderklassen og det arbeidende folket
må kjempe mot sin egen posisjon som
undertrykkende kjønn for å fri seg sjøl fra
posisjonen som *undertrykt klasse*. Mann-
sjåvinisme er klassesamarbeid.

I den 3. verden skjer det ei indirekte
utbytting av enormt omfang av kvinne-
nes ubetalte arbeid i sjølbergingsjordbru-
ket og i hjemmet. Dette er noe av grunn-
laget for den billige arbeidskrafta i denne
delen av verden, og for de svære, impe-
rialistiske profittene. Unge, kvinnelige ar-
beidere i eksportsonene er fratatt alle
faglige rettigheter, og utbyttes beinhardt.
Tradisjonelle former for «kvinnelighet»
utnyttes systematisk for å holde dem
nede. Imperialistisk «utvikling» i den 3.
verden raserer kvinners livsgrunnlag og
undergraver deres rettigheter. Dette be-
tyr underernæring, sjukdom og død for
millioner av barn hvert år.

Prostitusjon og pornografi gjør kvin-
nekroppen til vare. Seksualisert vold er
kapitalistisk storindustri i alle deler av
verden. Prostitusjonen er en viktig kilde
til valutainntekter for flere stater i den 3.
verden, gjennom turistindustrien. Prosti-
tusjonsprofitten kommer både den lokale
overklassen og imperialistiske investorer
til gode.

Ett av midlene til å opprettholde makt-
forholdet mellom kvinner og menn, er
bruk av vold: Kvinnemishandling, vold-
tekt, incest. Staten gir kvinner og barn
minimal rettsbeskyttelse mot slike over-
grep.

2.6 IDEOLOGISK HEGEMONI

Det kapitalistiske systemet holdes oppe
av enorme økonomiske og militære mak-
tmidler. Men det bygger også på et ideo-
logisk og kulturelt herredømme. Offentli-
ge og private utdanningssystemer og
massemedier innpoder at kapitalismen
og klasseskillene er naturlige, nødvendi-
ge og fornuftige. Merverdiproduksjonen
og utbyttinga skjules: Lønna framstilles
som full betaling for det utførte arbeidet.
Den sosialdemokratiske myten om sta-
ten som et nøytralt organ, heva over alle

klasseinteresser, er et av kapitalens viktigste ideologiske våpen for å passivisere arbeiderklassen.

Verdier som forsterker klassesamfunnet blir reproduisert. Blant disse verdiene er også oppfatninga av mannen som det «egentlige» mennesket og overordna kjønnet, som fremmes gjennom systematisk usynliggjøring av kvinner. Den herskende klassen definerer de herskende tenkemåtene.

Borgerskapet bruker kontrollen over utdanning og forskning til å befeste sin ideologiske makt. De som skaper verdiene i industri og primærnæringer framstilles som en samfunnsmessig utgiftspost. Arbeiderklassens erfaringer, kunnskaper og kultur neglisjeres både i skole og samfunnsliv. Samtidig fører den sosiale arbeidsdelinga til at arbeidsfolks behov for utdanning og intellektuelt liv undertrykkes.

Moderne massemedier er i dag istand til å dekke aktuelle hendinger de fleste steder på kloden. Men de internasjonale nyhetsmediene er kontrollert av store kapitalistiske monopoler. I de fleste land er alle ledende aviser og fjernsynsselskaper eid av monopolgrupper og storkapital som avspeiler kapitalismens verdensbilde. Medienes propagandafunksjon springer bl.a. ut ifra deres makt til å definere hva som er viktig og nyhetsverdig. Slik har kapitalen etablert et ideologisk hegemoni som framholder den usolidariske og miljøfiendtlige kapitalistiske utviklingsmodellen som ideal for verdens folk. Det hvite vesten framstilles som verdens navle, mens andre folkeslags historie og kultur blir usynliggjort og nedvurdert.

Dette forsterker klasseundertrykkinga, internasjonalt og nasjonalt. Imperialistiske interesser framstår som «naturlige», rettferdige opprør som terror. Arbeidsfolk og kvinner defineres ut av nyhetsbildet, de usynliggjøres.

2.7 DEMOKRATI OG DIKTATUR

Kapitalismen ble etablert som et dominerende system gjennom klassekamp og borgerlige revolusjoner. Som politisk system eksisterer det under mange og ulike styreformer; parlamentarisme, korporativt samarbeid mellom staten og næringsorganisasjonene, autoritære diktaturer og åpen fascisme. De fleste rike og politisk stabile kapitalistiske land har i dag allmenn stemmerett og valg til representative forsamlinger. Det politiske

systemet bygger offisielt på at det skal være ytrings- og organisasjonsfrihet og individuell rettssikkerhet. Disse demokratiske rettighetene og prinsippene er viktige for folkets kamp og må forsvares mot alle innskrenkninger og angrep.

Men det borgerlige demokratiet er likevel ikke noe *folkestyre* over økonomi og statsapparat. Private eiere har styringsretten, direktørsjikt og banker tar alle viktige avgjørelser. De dominerende massemediene — og dermed også ytringsfrihetens vilkår — kontrolleres av store kapitalgrupper eller staten. De folkevalgte organene er institusjoner i et samfunn med kapitalistisk privateiendom og lønnslaveri. Budsjett-politikk og vedtak tar og må ta utgangspunkt i næringslivets grunnleggende interesser og behov. Monopolenes jakt på maksimal profitt er samfunnets økonomiske grunnlov. Stemmeretten opphever ikke dette.

Statsbedriftene fungerer innafor det samme økonomiske systemet og embetsverket er organisert for å tjene det. Borgerskapet, ikke arbeiderklassen og folket, har makta i staten. Storparten av lovverket er handler om forhold som er knyttet den private eiendomsretten.

At dette er regelen betyr ikke at folkevalgte organer ikke fatter avgjørelser som tar hensyn til andre klasseinteresser. Legitimiteten til det politiske systemet forutsetter at det i mange saker inngås slike kompromisser. Folkets kamp har også på en lang rekke områder presset gjennom sosiale reformer, ført til lovvedtak som begrenser utbyttinga og offentlige tjenester som delvis er unndratt markedskreftene. Men premissene for samfunnsutviklinga og demokratiet er likevel lagt av kapitalens faktiske klasse-diktatur.

Statens klassekarakter framgår også av politiets og militærapparets funksjon. De militære styrkene er ikke bare et forsvarsapparat mot ytre fiender, de er også et redskap som kan brukes til aggresjon og til å knuse sosiale opprør.

De samme vestlige landene som roser seg av demokrati og rettssikkerhet innad, bidrar samtidig til å opprettholde korrupte og diktatoriske regimer i store deler av den tredje verden, fordi disse regimene sikrer imperialismens økonomiske og politiske interesser. Imperialismen er et hovedhinder, ikke bare for virkelig frigjøring for folkene i sør, men også for borgerlig demokrati i denne del av verden.

2.8 JORDAS UNDERTRYKTE MOT IMPERIALISMEN

Den internasjonale klassekampen har gjennom hele dette århundret vært preget av ulike grunnleggende motsetninger: Arbeiderklassen må kjempe mot kapitalistklassens utbytting. Undertrykte folk og nasjoner slåss mot et imperialistisk system som holder dem nede i avhengighet og fattigdom. Land som forsøker å forene nasjonal uavhengighet med sosialistisk oppbygging har blitt utsatt for militære intervensjoner og økonomiske blokader. Samtidig er det skarpe motsetninger mellom ulike imperialistiske land om hegemoni og innflytelse.

Hva som spiller den viktigste rollen av disse motsetningene har vekslet og vil fortsatt veksle. Etterkrigstidas «sosialistiske blokk» finnes ikke lengre. USA er ved inngangen til 90-åra den sterkeste og ledende imperialistmakt. Men hegemoniet trues. De siste årtiene har de to supermaktene USA og Sovjet har opplevd viktige tilbakeslag. USA fikk et strategisk nederlag i Indo-Kina. Gjeldsproblemer og store underskudd preger i dag økonomien. Sovjet har lidd nederlag i Afghanistan, og rystes av nasjonale opprør og sosiale motsetninger. Dette har, sammen med opprørene i Østeuropa, tvungent Sovjet til å oppgi kontrollen over landene i Warszawa-pakten. Samtidig har Japan og Vest-Tyskland vokst fram som viktige utfordrere til USAs økonomiske makt. Samlinga av Tyskland og organiseringa av EFs indre marked vil ytterligere bidra til å styrke den tyske imperialismens innflytelse og EF-monopolenes muligheter til utbytting og ekspansjon.

Overgangen fra en byråkratstyrt kommandoøkonomi til kapitalistisk anarki i Østeuropa vil resultere i massearbeidsløshet og hardere motsetninger mellom arbeiderklassen og det nye borgerskapet. Lønnsnedslag og angrep på sosiale velferdsordninger skjerper overalt klassekampen og understreker at arbeidere i alle land slåss mot den samme fiende. Over hele jorda vil konflikten mellom naturens bæreevne og menneskenes rovdrift på naturressursene sette sitt preg på utviklinga. Undertrykkinga av kvinnekjønnnet og kampen mot denne undertrykkinga er vevd sammen med disse motsetningene.

Den internasjonale klassekampen domineres i dag av motsetninga mellom imperialismen og jordas undertrykte folk og nasjoner. Denne hovedmotsetninga

viser seg både gjennom finanskapitalens økonomiske undertrykking og plyndring og gjennom økologisk rovdrift. De folkelige opprørsbevegelsene i den tredje verden er hovedkrafta i kampen mot det imperialistiske verdenssystemet.

3. Klasser og klasseallianser i Norge

3.1 BORGERSKAPET OG DETS ALIERTE

Den grunnleggende klassemotsetninga i det norske samfunnet går mellom borgerskapet — de som eier og disponerer kapitalen — og proletariatet — arbeiderklassen. Kjerna i borgerskapet er de store eiergruppene som kontrollerer finanskapital, handel, shipping, oljeindustri og annen storindustri og deres sjikt av styreformenn og generaldirektører.

Til denne herskende klassen hører også de ansatte lederne i statlige konserner, de øverste i embetsverket, kapitalistiske grunneiere, storbønder og redere i fiskeriene, rike intellektuelle i ulike maktposisjoner og toppsjiktet i Høyre, AP, LO og endel andre partier og organisasjoner. Lederne innafor monopolgruppene, staten og organisasjonene i nærings- og arbeidslivet har blitt stadig mer sammenvevd med staten gjennom utbygginga av korporative institusjoner og samarbeidsformer. Tradisjonelle eiere av enkeltkapitaler har fått en mer begrenset innflytelse.

Norge er et av de yngre kapitalistiske landene i Europa. Den industrielle utviklinga har vært tuftet på råvarer, halvfabrikata og billig energi. Kapitalen har tradisjonelt vært lite konsentrert. Det var skipsfart og utenlandske investeringer som knyttet landet til den imperialistiske verdensøkonomien. Seinere ble dette forsterket av NATO-medlemskap og ulike politiske og økonomiske allianser. Ledelsen i AP har vært hovedarkitekten for den moderne norske statskapitalismen, det organiserte klassesamarbeidet og en drivkraft bak i alliansen med USA.

Framveksten av oljeøkonomien har lagt grunnlaget for en mer ekspansiv norsk imperialistisk økonomi med omfattende kapitaleksport. Det norske monopolborgerskapet er en integrert del av det imperialistiske verdenssystemet. På

1980-tallet innledet den herskende klassen en omstilling av norsk økonomi med nedlegging av tradisjonell tungindustri, internasjonalisering av kapitalen og angrep på kollektive velferdsordninger.

I den rike del av verden har tidlig industrialisering, langvarige oppgangssperioder og ekstraprofitte på grunn av den internasjonale arbeidsdelinga skapt et materielt grunnlag for store sosiale reformer innafor kapitalismens rammer. Men det gjorde det også mulig å utvikle et arbeideraristokrati som politisk allierte seg med «sin» stat og «sine» kapitalgrupper. Dette skapte et sosialt grunnlag for sjåvinisme og internasjonalt klassesamarbeid.

Sosialdemokratiet i Norge har i samarbeid med kapitalen bygd opp et stort faglig byråkrati og andre privilegerte sjikt som virker som garantist for klassesamarbeidet. Det er også rekrutteringsgrunnlag for offentlig byråkrati og andre posisjoner med ansvar innafor systemet. Dette sjiktet strekker seg over flere klasser. Mange av de sosialdemokratiske topplederne er rekruttert helt opp til borgerskapet gjennom dette apparatet.

Norsk og vest-europeisk kapital forsøkte i 1972 å gjøre Norge til EF-medlem. Et flertall i folket sa nei i folkeavstemninga. Dette endret ikke den norske kapitalismens utviklingsretning, men norsk sjølråderett har gitt bedre politiske betingelser for å føre kampen mot utbytting, avfolkning og ulike sosiale problemer enn det som er mulig innafor EF. Nettopp derfor er EF-medlemskap et overordnet politisk mål for borgerskapet og toppen i sosialdemokratiet.

3.2. ARBEIDERKLASSEN

Arbeiderklassen omfatter arbeiderne i industri og annen produksjon, transport, samt arbeidere og underordnede funksjonærer innafor handel- og kontoryrker, helse- og sosialsektoren og annen offentlig og privat virksomhet. Også arbeidsløse og trygda arbeidere og de ikke-yrkesaktive i arbeiderfamiliene tilhører proletariatet.

Endringer i arbeids- og næringsliv har ført til endringer arbeiderklassens sammensetning. Kjønnssammensetninga i den yrkesaktive arbeiderklassen er nå slik at kvinnene utgjør halvparten. Vi har fått større differensiering m.h.t. utdanning, yrkesstaus og inntekt. Mange arbeiderkollektiver som sprang ut av det gamle industrisamfunnet er oppløst. Sto-

re, kapitalistiske selskaper og bedrifter (sjukehus etc.) i offentlig sektor skjærer ned på den faste arbeidsstokken og leier inn arbeidskraft fra underleverandører for korttidsjobber og deloperasjoner. Slik skapes et skille mellom fast ansatt heltidsarbeidskraft og «randarbeidskraft» med usikre arbeidsforhold.

Sosialdemokratiets langvarige hege-
moni har sammen med borgerlig indoktrinering ført til politisk og kulturell demobilisering. På kort sikt er den politiske klassebevisstheten svekket, spesielt i de yngre generasjonene. Samtidig har deler av arbeiderklassen blitt tvunget til klassekamp pga omstillingspolitikk og økonomisk innstramming. Kvinnenes inntog i yrkeslivet styrket deres kvinne- og fagforeningsbevissthet, og gjort dem til aktive deltakere i klassekampen. Arbeiderklassen har samlet vokst i størrelse, og når kapitalens angrep blir møtt med klassekamp og organisering, vil arbeiderklassens politiske enhet og kampkraft kunne styrkes på et nytt grunnlag. Høy fagforeningsbevissthet, utdanningsnivå og faglig kompetanse gjør arbeiderklassen i Norge godt rustet til å ta over styringa av samfunnet.

Arbeiderne i de større bedriftene i produksjon og transport er den tradisjonelle kjerna i arbeiderklassen. De er konsentrert, godt organisert, strategisk plassert i produksjonen av merverdien og står i direkte konfrontasjon med de sentrale delene av borgerskapet. Sjøl om denne delen av arbeiderklassen siden midten av søttallet har gått tilbake i antall, så er kjerneproletariatet stadig en ledende kraft i arbeiderklassens kamp.

Kvinnene hører til den mest utbytta og undertrykte delen av arbeiderklassen fordi de er undertrykt både som klasse og kjønn. Kvinnene i arbeiderklassen kombinerer og blir trukket mellom stillinga som arbeider og hovedansvaret for det private, ubetalte arbeidet i familien. Denne stillingen tvinger fram radikale krav som kampen for 6 timersdagen, økning av kvinnelønna og bedre offentlige tjenester; og har lagt grunnlaget for at kvinnene i arbeiderklassen har vokst fram som ei ny ledende kraft. Økt kvinnebevissthet spiller en viktig rolle for å samle denne delen av klassen til kamp. Framveksten av kvinnene som en sjøls-tendig ledende kraft har styrket arbeiderklassen. Samtidig tvinger det fram endringer i arbeiderklassens bevissthet om seg sjøl og dens bevissthet om politisk og faglig strategi og taktikk, krav, organi-

sasjons- og arbeidsformer. Denne prosessen går ikke smertefritt, men den er helt nødvendig hvis arbeiderklassen skal kunne gå i spissen for virkelig frigjøring.

Den internasjonale arbeidsvandringa har ført til at arbeiderklassen i Norge teller flere titusener arbeidere fra andre land. Arbeiderne fra den 3. verden hører til de mest undertrykte, og diskrimineres systematisk på arbeidsmarkedet.

Enheten mellom alle arbeidere, uansett nasjonalitet, hudfarge, kjønn og seksuell legning, er en forutsetning for hele arbeiderklassens frigjøring. Dette krever kamp mot rasisme og mannsjåvinisme i egne rekker og endring av kulturen i arbeiderklassens organisasjoner.

3.3 SMÅBORGERSKAP OG NYE MELLOMLAG. DE INTELLEKTUELLE

Småborgerskapet lever ikke av utbytting av andres arbeidskraft, men skiller seg fra arbeiderklassen ved at det eier produksjonsmidler eller arbeider i et sjølstendig yrke. Småborgerskapet er ikke en enhetlig klasse, men deler seg på ulike småborgerlige klasser og sjikt.

Flertallet av bønder og sjølstendige fiskere, i kystdistriktene ofte i kombinasjonsyrker, utgjør det klassiske småborgerskapet i primærnæringene. Enkelte er halvproletarer med inntekt fra arbeideryrker i tillegg til næringsinntekta. Andre er langt bedre stilt, og grenser opp mot storbønder og fiskerredere som driver kapitalistisk virksomhet. De siste gruppene har stor innflytelse i samvirke og yrkesorganisasjonene og samarbeider nært med staten.

De små sjølstendige i landbruk og fiske arbeider hardt for lav inntekt. Antallet har gått sterkt ned i etterkrigstida, men denne klassen spiller fortsatt en viktig rolle for matforsyning og bosetting. Kvinnebøndene gjør mye av arbeidet uten å få egen inntekt og egne rettigheter. Flertallet av bønder og fiskere er strategiske allierte i arbeiderklassens kamp mot imperialismen og den kapitalistiske markedsøkonomien.

Småborgerskapet i byene finnes bl.a. innfor varehandel, handverk, reklame, service, transport og sjølstendige intellektuelle yrker. I disse gruppene står ideologien om «å jobbe seg opp» svært sterkt. Mange slike sjølstendige næringsdrivende blir utkonkurrert og proletarisert. Men nye kommer til og som sosialt sjikt vil denne gruppa sjelden slåss sammen med arbeiderklassen.

Den raske veksten i offentlige sektor og de nye kravene som stilles til utdanna arbeidskraft, har skapt svære sjikt av offentlig ansatte. De har utdanning og en formell posisjon som er høyere enn arbeiderklassens, men det store flertallet av dem har lønn og levekår som ligger på linje med, noen ganger under, gjennomsnittet i arbeiderklassen. De laveste gruppene kan knapt skilles fra arbeiderklassen. Dette er nært knyttet sammen med at flertallet er kvinner, spesielt gjelder dette helse-, sosial- og utdanningsvesenet og andre former for offentlig og privat tjeneste. De utvikler kvinnebevissthet og styrker fagforeningene sine.

Samtidig er en tendens til at de øvre sjiktene blant ansatte intellektuelle, med utdanningen som «kapital», forsøker å konstituere seg som en egen akademikerklasse med spesielle privilegier. Ulike akademiske gruppers kamp for å «holde avstanden» til arbeiderklassen i inntekts- og tariffoppgjørene, og for å befeste sitt monopol på bestemte arbeidslederoppgaver, er et eksempel på dette. Dette forsterkes av de intellektuelles sosiale mobilitet; mange kan gjøre karriere ved å i tjeneste for borgerskapet som organisatorer og propagandister.

De intellektuelles samfunnsmessige funksjon er knyttet til det historiske skillet mellom åndsarbeid og kroppsarbeid. Alle mennesker er i en viss forstand intellektuelle, men bare et mindretall er det i kraft av sitt yrke og samfunnsmessige funksjon. Kunst og kultur, vitenskap og utdanning, massemedier, teknologisk kunnskap, forvaltning og organisasjon er spesialiserte områder, monopolisert av bestemte yrkesgrupper. De intellektuelle er ingen egen *klasse*, men et sosialt og kulturelt sjikt som fordeler seg på flere klasser. Som sosialt sjikt tilhører de fleste intellektuelle i dagens Norge småborgerskapet og de nye mellomlagene av offentlig ansatte funksjonærer.

Men den sosiale posisjonen sier likevel ikke alt om de intellektuelles funksjon. Politisk vil *alle* klasser ha sine intellektuelle; folk som utfører oppgaver knyttet til utdanning og utredninger, informasjon, organisasjon og ideologisk arbeid. For arbeiderklassen og arbeiderklassens organisasjoner er det av strategisk betydning å utvikle og knytte til seg et stort antall intellektuelle som kan utfordre borgerskapets ideologiske hegemoni og kunnskapsmonopol.

3.4 UNGDOM OG OPPRØR

Et brudd med det kapitalistiske systemet er umulig å gjennomføre uten deltakelse fra ungdommen. Alle store samfunnsomveltninger til nå har vist det. Ungdommen deler seg på ulike klasser, men som gruppe er den minst konservative både ut ifra sin friere stilling sosialt og en bevissthet om at framtidige endringer er avhengig av en ny generasjon.

De siste årtiene har forsterket denne utviklinga. Ungdomstida har blitt forleng- et ved at stadig flere ungdom går lenger på skole. Ungdom under utdan- ning utgjør i dag den viktigste sosiale, politiske og kulturelle krafta som former dagens ungdomsmiljø. Samtidig presses stadig flere ungdommer ut i permanent arbeidsløshet etter endt utdanning. Ungdommens samfunnsengasjement, og de usikre framtidsutsiktene som dagens samfunn tilbyr, vil føre til nye politiske opprør.

3.5 KAMP MOT UNDERTRYKKING AV HOMOFILE

Kampen for å få utfolde homofili og les- bisk kjærlighet og seksualitet, er en vik- tig og nødvendig del av kampen for det «frihetens rike» som vi slåss for. Homofil og lesbisk kjærlighet bryter med den fa- milieinstitusjonen som det kapitalistiske samfunnet er basert på. Det er en viktig grunn til at homoseksualitet blir under- trykt. Særlig hardt rammes folk i ar- beiderklassen.

Gjennom den homofile og lesbiske kampen kan store og verdifulle krefter frigjøres, spesielt i arbeiderklassen. Det er utenkelig at partiets strategiske mål kan nås uten at folk også får frihet og selvtillit til å velge å utfolde kjærlighet og seksualitet overfor sitt eget kjønn.

3.6 MOTSETNINGA MELLOM BY OG LAND

Jordbruk og fiske har gjennom hele hundreåret fått redusert betydning, men spiller fortsatt en helt avgjørende rolle for bosettinga i distrikts-Norge.

Kapitalismens ujamne utvikling skjer- per også i Norge motsetninga mellom by og land, sentrum og periferi. Byer og tettsteder vokser på utkantstrøkenes be- kostning. Hardere effektivitetskrav i land- bruket fører til avfolkning og miljødel- eggelser. Matvareproduksjonen blir un- dergravd.

Gjennom mange hundre år har Nord- Norge vært behandlet som en koloni. Sørnorsk og utenlandsk kapital har ranet ressursene fra den samiske og nord- norske befolkninga. De har drevet rov- drift på naturen, fisken og malmen. I dag er hele det økologiske systemet i Ba- rentshavet i ubalanse og tilførselen av proteinrik fiskemat, spesielt til Europas befolkning er truet. Mange lokalsamfunn er fraflyttet og store deler av landsdelen, spesielt Finnmarkskysten, er truet av to- tal avfolkning. Vi vil delta aktivt i kampen mot rasering, fraflytting og miljødeleg- gelser i Nord-Norge. Folket der må sjøl få kontroll over egne ressurser.

Kampen for utvikling av det nord-nors- ke samfunnet står i direkte motsetning til borgerskapets strategi for utvikling av kapitalismen, og henger nøye sammen med kampen for ei økologisk framtid, i Norge og globalt. Kampen vil gi oss mange av svarene vi trenger for å kon- kretisere vår visjon om framtida. Kam- pen for Nord-Norge og den samiske na- sjonen er et avgjørende spørsmål i kam- pen for en sosialistisk revolusjon.

Denne utviklinga øker presset på de større byene, skjerper boligproblemene, miljøproblemene og fører til økt sosial nød. Samtidig understreker det behovet for å styrke alliansen mellom arbeider- klassen i byene og fiskere, småbrukere, arbeiderklassen og andre deler av folket i distrikts-Norge.

3.7. NASJONAL UNDERTRYKKING

Befolkninga i Norge i dag består av ulike nasjoner og folkegrupper. Kolonialismen har delt sameland mellom fire stater, og den norske staten har systematisk ranet til seg samisk land, og undertrykt same- nes økonomi, kultur og språk. Også kvæner, sigøynere og tatere er ofre for nasjonal og språklig undertrykking. Kolo- nistyrer i dansketida er den historiske bakgrunnen for undertrykkinga av det norske målet. Det er nødvendig å føre kamp for dialektene — og for nynorsken som en skriftlig samnømrer for disse.

Innvandrere og flyktninger, spesielt fra den 3. verden, blir utsatt for åpen ra- sisme, språklig undertrykking, mangel- fullt skolevesen og ulike former for dis- kriminering på arbeids- og boligmarke- det. Den rasistiske undertrykkinga ram- mer innvandrerkvinner spesielt hardt, bl.a. fordi lovverket i praksis ikke gir inn- vandrerkvinner en sjølstendig juridisk status. Stortingets vedtak om innvand-

ringsstopp og en restriktiv asylpolitikk har både skjerpet den rasistiske undertrykkinga og gitt næring til åpen, rasistisk virksomhet.

Arbeiderklassen kan bare vinne fram gjennom å kjempe mot alle former for nasjonal undertrykking, rasisme og sjåvinisme. I Norge må dette bl.a. bety en anerkjennelse av samenes sjølråderett, en avvisning av rasistiske innvandringslover og full støtte til innvandrernes og flyktningenes språklige, kulturelle og religiøse rettigheter.

3.8 ALLER NEDERST

Kapitalismen har til alle tider skapt ulike grupper av utstøtte, som er hardt undertrykt og lever i sosial nød. Dette sjiktet består i dag bl.a. av kriminelle, prostituerte og rusmisbrukere som ikke har arbeid. Demoralisering og en håpløs livssituasjon fører til liten motstandskraft mot undertrykking og forfølgning. Derfor klarer de utslåtte og utstøtte sjelden å alliere seg med arbeiderklassen.

Borgerskapet prøver å dekke over de økonomiske og sosiale årsakene til denne nøden, samtidig som kapitalistiske spekulanter i narkotikasalg, prositusjon og annen kriminell virksomhet utnytter ofrene som redskaper i sin virksomhet.

4. Målet: Et klasseløst, kommunistisk verdenssamfunn

4.1 EN INTERNASJONAL REVOLUSJON

Kampen for et klasseløst samfunn forutsetter både en radikal omfordeling av verdens rikdommer og en helt annen forvaltning av jordas begrensede ressurser. Den klassiske visjonen om «det kommunistiske overflodssamfunnet» har gitt illusjoner om en materiell vekst uavhengig av naturens egne grenser. Men et klasseløst samfunn forutsetter ikke bare samfunnsmessig rikdom: Økonomien må også være styrt i samsvar med økologiske prinsipper.

Dette målet kan bare nås gjennom en lang rekke revolusjoner og omveltninger som skaper nye internasjonale maktforhold:

- En solidarisk økonomisk verdensorden. De internasjonale monopolenes makt må knuses og det imperialistiske varebyttet avskaffes.

- En ny type planøkonomi som styres av folks grunnleggende behov og som bygger på økologisk innsikt og økologiske rammer. Overordna rammeplaner må forenes med lokal skaperkraft.

- Profitten må oppheves som drivkraft i økonomien, lønnsloveriet avskaffes og produksjonen legges om fra bytteverdiorientering til bruksverdiorientering. Kvinnes ubetalte arbeid må synliggjøres. De oppgavene som løses gjennom dette arbeidet må inngå som en del av den helhetlige, samfunnsmessige planen og sikres nødvendige ressurser.

- Reduksjon av energi- og ressursbruken i de nåværende rike landa. Det må utvikles lavenergi-samfunn og satses på fornybare ressurser. Lagerressursene må resirkuleres.

- Oppheving av alle maktstrukturer og institusjoner som fremmer rasisme og kvinneundertrykking.

- En radikal jordreform der de som dyrker jorda også tar kontrollen over den.

- Sikre undertrykte nasjoners sjølråderett og etablere et likeverdig samarbeid mellom alle nasjoner. Dette er en forutsetning for internasjonale avtaler som bryter ned barrierene mellom statene, sikrer militær nedrustning og en nedbygging av alle grenser.

Utgangen på denne kampen er ikke gitt. Men valget står uansett mellom imperialistisk barbari og en ny sosialistisk sivilisasjon. Opprør og nederlag vil avløse hverandre. Kampene vil ta mange generasjoner og også de nye samfunnene vil være preget av problemer og nye motsetninger. Det konfliktfrie idealsamfunnet vil aldri finnes. Men rasisme, klasse- og kjønnsundertrykking er skapt gjennom menneskenes historie og kan også avskaffes i samfunn som menneskene sjøl skaper.

4.2 REVOLUSJON OG NYE KLASSESAMFUNN

De store nydemokratiske og sosialistiske revolusjonene i vårt århundre kom i fattige, ikke-industrialiserte land, «imperialismens svakeste ledd», med Russland, Kina og en rekke 3. verden-land som viktige eksempler. I Østeuropa, med Jugoslavia og Albania som unntak, var de kommunistiske partienes maktovertakel-

ser først og fremst et produkt av Sovjet-hærens seire i kampen mot den tyske fascismen. I slutten av åttiåra ble en rekke av disse samfunnene rystet av indre, demokratiske opprør mot korrupsjon, økonomisk stagnasjon og politisk undertrykking.

Den modellen for sosialistisk oppbygging som Sovjet har vært en hovedsymbol for, hadde da forlengst lidd et historisk nederlag. Det skjedde til tross for at det i en første fase, da imperialistiske land svarte med militær aggresjon og økonomisk boikott, ble oppnådd store, materielle resultater: jordreform, industrialisering, utdanningsrevolusjon, bedre helseforhold og langt større sosial trygghet for arbeiderklassen. Kinas uavhengighet av imperialismen og landets økonomiske og sosiale resultater var et positivt eksempel for den 3. verden, helt fram til markedsreformer og privatisering sprengte det sosiale sikkerhetsnettet.

Den sosialisme-modellen som vokste fram i Sovjet bar samtidig i seg kimene til de seinere byråkratiske diktaturene. Dette hadde flere årsaker:

De kommunistiske partiene monopoliserte statsmakta og smeltet etterhvert sammen med statsapparatet. Også fagbevegelsen, bondeorganisasjonene, kvinnebevegelsen og andre masseorganisasjoner ble reelt underlagt parti- og statsbyråkratiet og fratatt alle sjølstendige maktmidler. Partiets langvarige monopolstilling skapte sammen med arbeidsdelinga nye privilegerte sjikt. Slik vokste det fram en ny, byråkratisk herskklasse.

Planmodellen under Stalin var anti-økologisk og utbyttinga av landsbygda ruinerte alliansen mellom arbeider og bønder. Den hierarkiske, kapitalistiske arbeidsorganisasjonen ble kopiert. Etter den første fasens raske industrialisering ble den sentraliserte kommandoøkonomien et hindrer for økonomisk utvikling og har ført til store miljøødeleggelser.

Politiske forfølgelser og manglende ytrings- og organisasjonsfrihet knuste alle tilløp til demokrati. Teorien om proletariates diktatur over borgerskapet ble forvandlet til en ideologi som legitimerte partipampenes diktatur over folket. Mangelen på pressefrihet og åpen informasjonsutveksling hindret også den teknologiske revolusjonen. Resultatet ble byråkratiske klassesamfunn med en stagnerende økonomi og utbredt korrupsjon. Sosialismen gikk tapt på 30-tallet i Sovjet. Motsetninga mellom produktiv-

krefter og produksjonsforhold resulterte i nye opprør.

4.3 EN NY SOSIALISMEMODELL

Sosialismen er ikke et ferdig, nytt samfunnssystem, men et overgangssamfunn som nødvendigvis må bære kapitalismens fødselsmerker. Ny-demokratiske revolusjoner i undertrykte land har blitt etterfulgt av sosialistisk omdanning eller forsøk på dette. Dette har bl.a. ført til at enkelte halv-føydale utviklingstrekk har blitt vidreført i nye former, dels ikledd en «sosialistisk» ideologi. Økonomisk og kulturelt utviklingsnivå vil være svært avgjørende for hva slags sosialistiske løsninger som er mulig å skape. Det vil altså ikke finnes bare én form for sosialisme, men mange.

Sosialismen vil i lang tid etter en revolusjon være en ustabil samfunnsform, der kampen om hvilken vei samfunnet skal utvikle seg, hvilke klasseinteresser som skal vinne, ikke er avgjort. Klassekampen fortsetter i nye former. Arbeiderklassen kan ikke frigjøre seg sjøl uten å frigjøre hele menneskeheten fra utbytting og undertrykking. En slik seier vinner arbeiderklassen først når den har opphevd seg sjøl som klasse og nådd et kommunistisk samfunn.

Under sosialismen er det både organiserte og spontane krefter som kan gjen-skape et herskersjikt som skiller seg fra arbeiderklassen og folket. Organiseringa av et sosialistisk statsapparat er en slik kraft, arbeidsdelinga i samfunnet en annen. Derfor trengs det en strategi for å bygge ned arbeidsdelingene og staten, og en bevisst mobilisering av motkrefter som kan hindre framveksten av en ny herskende byråkratklasse.

En sosialistisk revolusjon i et utviklet, kapitalistisk land som Norge krever derfor en ny sosialismemodell. Sosialismen i Norge vil i utgangspunktet ha en rekke fordeler: En teknologisk avansert økonomisk basis, en stor arbeiderklasse med et høyt utdanningsnivå og demokratiske tradisjoner. Men samtidig er økonomien sterkt knyttet til imperialismen og det internasjonale varebyttet. En sosialistisk revolusjon i Norge må ha internasjonal støtte og være en del av et breiere opprør innafor det imperialistiske systemet.

Arbeiderklassen og dens allierte må bygge opp sine egne statsorganer, og sørge for at folkevalgte forsamlinger får avgjørende myndighet i sentrale og loka-

le økonomisk spørsmål. Bare et utvidet representativt demokrati kan sikre at det arbeidende folket er i stand til å styre den sentrale planen. Sosialistisk demokrati må bety frie hemmelige valg mellom kandidater og partier som representerer ulike alternativer. Distrikts-kvoteringa til folkevalgte organer, som praktiseres i Norge i dag, må suppleres med andre tiltak for kvotering av kvinner og representanter fra arbeiderklassen.

Et sosialistisk samfunn må bygge på full yringsfrihet, organisasjonsfrihet og pressefrihet og bety en utvidelse av de demokratiske rettighetene på disse områdene. For å kunne fylle en kritisk funksjon i samfunnslivet må massemediene sikres rettigheter og rammebetingelser som gjør dem uavhengige av både politiske myndigheter og private kapitalgrupper.

Dei må skapes nye former for direkte, deltakende demokrati, blant annet i arbeidslivet. Valgte ledere både i arbeidslivet og i politiske organer må med jevne mellomrom fratre sitt verv og delta i vanlig arbeid i kortere eller lengre tid. Dette er en forutsetning for å bryte ned arbeidsdelinga mellom manuelt og intellektuelt arbeid og skillet mellom styrende og styrte. Arbeiderklassen må organiseres for å utøve makt som klasse. I de enkelte bedriftene skal arbeiderne ha avgjørende makt over produksjonen. Arbeiderklassen må slåss for en stadig større desentralisering av avgjørelsene innafor de sentrale rammeplanene. En viktig forutsetning for dette er en fri og uavhengig fagbevegelse, og at arbeiderne organiserer seg for å utvikle kontroll over og ledelse av produksjonen. En annen forutsetning er en nedkortning av arbeidstida.

Så lenge kvinneundertrykkinga består, vil det være ei kraft som drar i retning av å gjenopprette det gamle utbyttersamfunnet. Det er umulig å oppheve klassene uten å oppheve kvinneundertrykkinga. Kvinnekampen er derfor ei viktig drivkraft i kampen for det klasseløse, kommunistiske samfunnet. Under sosialismen trengs det en sterk, uavhengig kvineorganisasjon og særegen kvinneorganisering på alle områder. Kvinnene må ha makt både innafor staten, partier, masseorganisasjoner og samfunnsliv.

Kommunistiske og revolusjonære partier må under sosialismen være uavhengig av staten, fungere som et kritisk element i samfunnet og se det som sin oppgave å gå i spissen for utvikle et klasseløst samfunn.

Et sosialistisk Norge må bygges opp av det arbeidende folket sjøl, formene og de nye maktorganene og institusjonene vil bli skapt gjennom kampen. Men et sosialistisk samfunn som gradvis skal bygge ned alle klasseskiller og skape et bærekraftig økologisk samfunn, må legge vekt på følgende prinsipper:

- En planøkonomi som bygger på økologiske hensyn og en bevisst omlegging fra produksjon for profitt til produksjon for samfunnsmessige behov. Dette er forutsetninga for å kunne avskaffe lønnsslaveriet og fjerne det økonomiske og kulturelle skillet mellom by og land.

- En dominerende offentlig sektor og nye former for samvirke, men samtidig rom for sjølsyssetning og begrensede former for privat virksomhet. Det sosialistiske samfunnet vil, særlig i den første fasen, være en blandingsøkonomi. Markedsmekanismer må utnyttes og tøyles. I landbruk og fiske, der sjølsyssetning dominerer, må samvirketiltak støttes og oppmuntres. - Løsrivning fra alle imperialistiske allianser og forpliktelser, oppgivelse av norsk kapital i utlandet og oppgivelse av alle krav i Antarktis. Garanti for samisk sjølråderett i samiske områder.

- Målet med kvinnefrigjøring må være ett av grunnpremissene for planer og tiltak på alle samfunnsområder. Økonomisk og teknologisk utvikling fungerer ikke kjønnsnøytralt. Planene må se det betalte og ubetalte arbeidet i sammenheng, og finne samfunnsmessige løsninger som avskaffer kvinnes slit og styrker kontrollen over deres eget liv. Den kjønnsbestemte arbeidsdelinga må brytes ned. Alle tiltak må ta utgangspunkt i kvinner som sjølstendige personer, ikke i familier eller hushold. Det siste betyr å behandle kvinnene som vedheng til en familie, det vil fryse fast eller forsterke mannens makt over kvinnen i familien, og dermed i samfunnet. En fortsatt patriarkalsk samfunnsorden vil også ramme barna.

Økonomi og styring må være basert på at en svær del av arbeidet i samfunnet ikke er kvinnens private ansvar innafor familiens rammer. Samfunnets ressurser må fordeles likeverdig på kvinner, menn og barn, slik at kvinner og barn ikke lenger blir helt eller delvis avhengige av forsørging fra menn. Slik vil folk få frihet til sjøl å velge ulike bo- og samlivsformer basert på likeverd. Heterofilt og homofilt samliv må være likestilt. Det er et mål at mannen tar halvparten av hus-

og omsorgsarbeidet, både så lenge det er organisert som et privat ansvar, og når dette arbeidet blir ledd i en større samfunnsmessig helhet. Kvinneperspektivet er djupest sett også menn sitt perspektiv.

Målet er at utfoldelse av kjærlighet og seksualitet mellom mennesker av samme kjønn skal være likeverdig med kjærlighet mellom kvinne og mann og at hver enkelt skal ha mulighet til å velge ut ifra sine egne følelser.

- Økt produktivitet og omlegging av produksjonen må bidra til ytterligere forkorting av normalarbeidsdagen, slik at fritidsaktiviteter, sosialt fellesskap og arbeid for å skape produkter og tjenester som dekker viktige menneskelige behov fortrenger markedets betydning.

5. En strategi for sosialisme

5.1 KLASSEKAMP, ORGANISERING OG REVOLUSJONÆR BEVISSTHET

Arbeiderklassen og folket må alltid slåss for sine rettigheter og levekår under kapitalismen. Fordeler som vinnes, vil gå tapt hvis de ikke forsvares gjennom kamp. Men enkeltstående reformer kan ikke endre systemet. En revolusjonær strategi bygger på innsikten om at det kapitalistiske og imperialistiske systemet må styrtes.

Arbeiderklassen i Norge, har som i andre land, interesse av en fredelig omveltning. Samtidig viser alle historiske erfaringer at borgerskapet er forberedt på å knuse rettferdige sosiale opprør med vold og fascisme. En sosialistisk revolusjon vil aldri seire uten at borgerskapet avvæpnes og at folket tar kontrollen over våpenmakta.

Arbeiderklassens frigjøring må være dens eget verk. Ikke noe parti kan innføre sosialismen «på vegne av» arbeiderklassen. En sosialistisk revolusjon er et sosialt opprør som tar makta fra borgerskapet og undertrykker det som klasse, oppløser embetsmannsstaten, opphever den kapitalistiske privateiendommen og etablerer nye, sosialistiske produktjonsforhold.

En strategi for sosialisme forutsetter at arbeiderklassen og folket kjemper mot angrep, forsøker å utvide sine rettighe-

ter, styrker klasseorganiseringa og enhetsfrontarbeidet gjennom felles kamp. Erfaringene fra den daglige klassekampen må brukes til å styrke systemkritikken. Dette forutsetter konkrete studier av klassesamfunnet, kritikk av perspektivløs reformisme og en revolusjonær teori. Debatten om alternative samfunnsformer er en viktig del av den politiske massebevegelsen.

Klassekampen må også rettes mot borgerskapets ideologiske hegemoni. Marxistisk teori må studeres, anvendes og utvikles for å styrke forståelsen av utviklings-tendenser og samfunnsforhold. Alle tilgjengelige medier og opinionskanaler må brukes for å fremme kritiske studier og styrke folkets kultur. Det må reises en opinionskamp blant studenter og intellektuelle om hvilke interesser kunnskap, forskning og undervisning skal tjene. Folkelige «motkulturer» må støttes. For å kunne skape en opinion mot kapitalismens verdensbilde må det bygges opp uavhengige medier, informasjonskanaler og sjølstendige former for kunnskapsspredning.

Vi kjemper for full livssynsfrihet. Dette betyr bl.a. at det er et mål å avskaffe statskirka og fjerne alle religiøse formålsparagrafer innen statlig og kommunal virksomhet.

En sosialistisk revolusjon må ledes av arbeiderklassen. Det krever politisk arbeid for å styrke arbeiderklassens bevissthet om seg sjøl som en klasse med egen politisk identitet og oppgave. For den norske arbeiderklassen er tilknytninga til DNA/LO-toppen den viktigste politiske og organisatoriske bindinga til borgerskapet. Å bryte ned denne sammenbindinga er derfor et avgjørende strategisk spørsmål. Det betyr kamp for en fri og uavhengig fagbevegelse som løsriver seg fra klassesamarbeidssystemet og sprenger de politiske rammene som høyresosialdemokratiet setter for fagbevegelsens virksomhet. Det store flertallet av sosialdemokratiets medlemmer og velgere har interesser i motstrid til den politikken som DNA/LO-toppen fører.

For å styrke arbeiderklassen som klasse er det i dag nødvendig å utvikle kampkrafta både i kjerneproletariatet og i den kvinnelige delen av arbeiderklassen — og alliansen mellom dem. Kvinnene i arbeiderklassen trenger både klassebevissthet og kvinnebevissthet, både kvinneorganisering og fagorganisering for å utvikle sin egen styrke og bli

seg bevisst sin rolle i kampen for et annet samfunn.

Kvinnenes kamp gir grunnlag for breie allianser. Men alle kvinner har ikke felles interesser. Sjøl om enkelte kvinner fra borgerskapet solidariserer seg med kvinneopprøret, vil de som gruppe handle i pakt med sine klasseinteresser. Vi kjemper for en kvinnebevegelse som retter kampen mot imperialismen, solidariserer med undertrykte folks kamp, støtter kvinneopprør i alle deler av verden og bekjemper all rasisme. Kvinnene har kunnskaper og erfaringer som er viktige i kampen mot den økologiske krisa. Kvinnene må kjempe mot mennenes undertrykking, og for en allianse mellom kvinner og menn i arbeiderklassen og det arbeidende folket. Men en slik allianse kan ikke bygges på at kvinnene innordner seg de rammene mennene setter. Arbeiderklassen og det arbeidende folkets menn må kjempe mot mannsjåvinisme i egne rekker, og for en allianse med kvinnene som betyr frigjøring for begge kjønn, ikke videreføring av gamle undertrykkingsforhold.

Både kvinnebevegelsen, miljøbevegelsen, den anti-rasistiske og anti-imperialistiske bevegelsen er organiserte uttrykk for krav og politiske perspektiver som bryter med kapitalismen. Men de gir også nye premisser for den politiske kampen: Kvinnebevegelsen utfordrer menn i det arbeidende folket til ta et oppgjør med privilegier som binder dem til borgerskapet. Den anti-rasistiske bevegelsen er en spydodd mot hvit sjåvinisme. Miljøbevegelsen og den anti-imperialistiske bevegelsen utfordrer organisering og levemåter i vår del av verden som forutsetter imperialistisk utsugning av den 3. verden.

Klassekamp og folkelig organisering må samtidig forbindes med kampen om innflytelse i folkevalgte organer. Valg og representasjon i kommunestyre, fylkesting og Storting må brukes for å fremme sosiale, økonomiske og politiske krav, øke kunnskapene om offentlig styring og samtidig synliggjøre hvor udugelig det kapitalistiske systemet er når det gjelder å ivareta folks rettigheter og velferd. Korrupsjon og kameraderi i det politiske systemet må avsløres. Folkevalgte organers makt og innflytelse må forsvares mot angrep fra kapital, statsbyråkrati og organisasjonseliter.

Parlamentariske valg er derfor en viktig gradmåler på de politiske strømningene i folket. Men den herskende klassen

vil aldri akseptere at folket gjennom valg og parlamentariske vedtak truer kapitalismen eller innfører et sosialistisk samfunnssystem. Det finnes ingen parlamentarisk vei til sosialismen.

5.2 REFORMKAMP OG REVOLUSJON

Kampen for sosialisme og kommunisme må forenes og forbindes med dagens klassekamp. Det betyr forsvar mot angrep som truer med å svekke arbeiderklassens og folkets stilling; som EF-medlemskap, undergraving av demokratiske rettigheter, fagforeningsknusing eller forsøk på å velte nye omsorgsoppgaver over på kvinnene. Og mobilisering mot angrep som vil gi dårligere objektive vilkår for å skape et nytt samfunn; rasering av naturgrunnet, avfolkning av distriktene og nedbygging av offentlig sektor. Men det innebærer også en offensiv kamp for krav og reformer som styrker arbeiderklassens og folkets stilling vis à vis kapitalistiske markedskrefter, tiltak som vil lette overgangen til et sosialistisk samfunn.

Det er en strategisk oppgave for arbeiderklassen å kjempe for å bevare og bygge ut offentlige og kommunale løsninger på alle områder hvor dette styrker folks rettigheter, bedrer kvinnenes situasjon og begrenser det private markedets omfang og betydning. Det er gunstig med et overordnet statlig, økonomisk ansvar for barnehager og utdanning, helse- og trygdeordninger, sosiale tilbud, transport, renovasjon, boligfinansiering, distriktspolitikk og en rekke andre felt i samfunnet. Offentlig finansiering og lovfestede rettigheter gir et tryggere og mer omfattende sosialt sikkerhetsnett enn bedriftsorganiserte og markedsbaserte løsninger. De nyliberale angrep på ulike velferdsordninger og kravene om privatisering, er et framstøt for å erobre nye områder for merverdiproduksjon og profitt og velte nye byrder over på arbeiderklassen og på kvinnene.

Et nei til privatisering er ikke et ja til statlig byråkratstyring. Pensjonister og trygdede trenger økte ressurser, men også større muligheter til å organisere sine egne liv uavhengig av offentlig kontroll og formynderi. Offentlig ansvar og støtte må forenes med en styring på brukernes premisser. Sjølstyrte tiltak i regi av nabofellesskap, fagforeninger, miljøorganisasjoner, kvinneorganisasjoner, innvandrersorganisasjoner, idrettslag og ungdomsgrupper har en egenverdi i or-

ganiseringa av det sivile samfunnet. Målet må være å styrke arbeidsfolks frihet og evne til organisering, ikke «alle på offentlig institusjon». Samtidig bekjemper vi sosialdemokratiets forsøk på å bruke positive verdier som samvirketiltak og dugnadsånd som skalkeskjul for en bevisst nedtrapping av det offentlige velferdstilbudet.

Kampen for sosiale og økonomiske reformer må også ha som mål å tilfredsstille kollektive og sosiale behov. Kravet om innføring av en 6-timersdagen er et eksempel på en reformbevegelse med slike strategiske perspektiver. En nedkorting av normalarbeidsdagen, med full lønnskompensasjon, vil ha avgjørende betydning for kvinnes stilling og muligheter i samfunnet. Det vil bidra til en annen organisering av det private omsorgsarbeidet og legge grunnlaget for en annen arbeidsdeling mellom kvinner og menn. Å redusere den produktive arbeidsdagen er også nødvendig for at arbeiderklassen skal kunne ta del i styringa av samfunnet. Lønnsloveriet vil ta en kortere del av døgnet for alle; fritidsaktiviteter og sosiale fellesskap får økt betydning. Det Marx kalte «nødvendighetens rike» innskrenkes til fordel for «frihetens rike».

Rike, kapitalistiske land som Norge må tvinges til en kraftig senkning av energiforbruket. Det aller viktigste tiltaket vil være en omlegging av samferdselspolitikken for å utvikle den kollektive transporten. Dette forutsetter en utbygging av bedre og billigere kollektivtrafikk, men det krever også en omorganisering av samfunnet: Arbeidsplasser der folk bor, butikker og sjukehus, servicetilbud, barnehager og skoler i nærmiljøet, en annen organisering av byer og bysamfunn.

Denne kampen dreier seg også om, på ulike områder, om folks muligheter til å ta makta over sin egen livssituasjon. Mange tilsynelatende enkle, selvfølgelige og fornuftige dagskrav bryter i dag med rammene for dette samfunnet: Den nord-norske kystbefolkningas kamp for livsgrunnlaget sitt er et slikt eksempel. Mange steder rundt om i landet har hele lokalsamfunn har gjennomført massedemonstrasjoner og sivil ulydighet for å beholde arbeidsplasser, skoler og sjukehus. Småbrukernes krav om et landbruk som tjener miljøet og bosettinga i bygde-Norge, er uforenlig med kapitalens krav til stordrift og fri ekspansjon.

Innafor en revolusjonær strategi må

alle økonomiske og sosiale reformer bedømmes ut i fra om de styrker eller svekker folks makt over egne livsvilkår. Kortere normalarbeidsdag, retten til å stoppe helsefarlig arbeid, kvinners rett til arbeid, abortloven og kollektive tariffavtaler er historiske eksempler på reformer som har styrket arbeiderklassens rettigheter, kvinnes stilling og fagbevegelsens innflytelse. Mens Hovedavtalens fredsplikt og voldgiftssystemet har bidratt til å passivisere og lamme fagbevegelsens kampkraft. Under kapitalismen må arbeiderklassen og folket hele tida ha som et overordnet mål å utvide sine egne rettigheter på bekostning av kapitalens styringsrett og det statlige embetsverkets makt.

5.3 EN NY, INTERNASJONAL ENHETSFRONT

Å styrte imperialismen og kapitalismen er en internasjonal oppgave. Historiske erfaringer viser at revolusjonære omveltninger i enkelte land blir svært vanskelige å forsvare, så lenge imperialismens økonomiske lover hersker på verdensbasis.

Sjøl om de mest omfattende klassekampene i dag foregår i den tredje verden, er opprør og revolusjon i de imperialistiske landa og metropolene av avgjørende betydning for systemets nederlag. Kapitalens «Internasjonale» må møtes av en internasjonal folkelig enhetsfront mot gjeldsplyndring, miljøødeleggelser og økonomisk innstrammingspolitikk og rasisme. Å bryte de multinasjonale selskapens makt over jordas ressurser er en felles målsetting. Det revolusjonære kravet om en fullstendig omlegging av det økonomiske systemet i verden må settes på dagsordenen allerede i dag.

En internasjonal enhetsfront mot imperialismen forutsetter ikke bare solidaritet og støtte til arbeidere og undertrykte folk, men også kamp mot eget borgerskap og norsk imperialisme. Vi må delta i utviklinga av en ny, internasjonal arbeiderbevegelse som utvikler nettverksarbeid mellom fagbevegelsen, miljøbevegelsen, kvinnebevegelsen og anti-rasistiske organisasjoner. Klubber og fagforeninger innafor samme internasjonale konsern må bygges opp uavhengig av nasjons- og språkgrenser. Det må organiseres samarbeidsformer mellom fagbevegelsen i rike og fattige land, østeuropeiske som vesteuropeiske. Felles kampkrav må følges opp av koordinerte

aksjoner og gjensidig støtte.

Arbeiderklassen og fagbevegelsen må samarbeide for å bekjempe rasistiske innvandringsregler og lønssystemer som diskriminerer etter hudfarge og nasjonalitet. Norge må være åpent for arbeidsinnvandring fra den 3. verden, og for flyktninger fra både krig, politisk forfølgning, økonomiske og økologiske katastrofer. Svaret på kapitalens splitt- og herskopolitikk må være felles fagorganisering og like rettigheter. Alle former for rasisme og sjåvinisme svekker arbeiderklassens enhet og kampkraft. Fagbevegelsen og kvinnebevegelsen må være en drivkraft for å avsløre utbyttinga av kvinneproletariatet, arbeide for minstelønnsгарantier og rettigheter som beskytter kvinnelige arbeidere. Streiker og internasjonale boikottaksjoner må brukes både mot konkrete overgrep og for å presse gjennom internasjonale tariffar og avtaler som svekker kapitalens frihet.

Kvinnenes opprør er en kraft i kampen mot imperialismen. I alle de viktigste frigjøringskampene i vårt århundre har kvinnene spilt en viktig rolle. Det nye i vår tid er at kvinner også organiserer seg sjølstendig, ut ifra felles erfaringer som undertrykte av imperialismen og kapitalisme, patriarkalske maktstrukturer og mannen som sosialt kjønn. En slik kvinneorganisering og kvinnebevissthet er en forutsetning for å utvikle kampen mot undertrykkinga.

Imperialismens rovdrift på natur og miljø har ført til motstand over hele verden. Miljø- og naturvernorganisasjoner, kvinneorganisasjoner, urbefolkningsgrupper og fagforeninger har gått i spissen for avsløringer, krav og aksjoner. Dette har ført til en brei erkjennelse av behovet for dramatiske endringer. Det trengs både aksjonsenhet og et organisert, internasjonalt samarbeid mellom ulike folkelige bevegelser i kampen mot den økologiske krisa. Denne internasjonale miljøfronten må organiseres uavhengig både av regjeringer og kapitalens internasjonale organisasjoner.

6.0 AKPs oppgave

Arbeidernes Kommunistparti (AKP) kjemper for å avskaffe alle former for utbytting, undertrykking og klasseskiller. Partiet har derfor ingen interesser som er skilt fra den internasjonale arbeiderklassens felles interesser. Denne inter-

nasjonalismen bygger på full anerkjennelse av nasjonenes sjølråderett. I kampen for å knuse det imperialistiske systemet er patriotisme og proletarisk internasjonalisme to sider av samme sak.

AKP bruker den rike, marxistiske teorien som en rettesnor for handling. Det teoretiske pionerarbeidet ble gjort av Marx og Engels gjennom analysene av kapitalismens utvikling og kritikken av ulike utopiske, reformistiske og anarkistiske retninger i samtida. Et annet oppgjør ble innledet gjennom Lenins og andre marxisters kritikk av og brudd med den 2. internasjonals sosialdemokratiske klassesamarbeidspolitik og nasjonale sjåvinisme. Mao Zedong forente marxismen med den revolusjonære massebevegelsen i Kina og dette satte ham i stand til å lede den største politiske revolusjonen i menneskehetenes historie. Han var også en pioner i å innse farene for at sosialistiske land omdannes til en ny type byråkratiske undertrykkerregimer.

Samtidig stiller vår tid store krav til konkrete analyser og nyskapene marxistisk teori. Sammenbruddet for det 20. århundrets sosialistiske eksperimenter forsterker dette behovet. Det finnes ikke fasitsvar, men både positive og negative lærdommer må oppsummeres. Dette dreier seg om en *teoretisk* kamp for å avsløre motsetningene i dagens kapitalistiske samfunn og utvikle en strategi for sosialisme og revolusjon. Det er en *ideologisk* kamp for å overvinne reaksjonære ideer som mannsjåvinisme og rasisme og gjenreise arbeiderklassens tro på seg sjøl og sin egen styrke. Og det er en *politisk* kamp for å forene arbeiderklassen og andre deler av folket i kampen mot en felles fiende.

AKP holder fast ved at arbeiderklassen er den ledende krafta både i den daglige klassekampen mot utbyttinga og i den revolusjonære kampen for å fjerne alle klasseskiller. Vi avviser alle former for arbeiderforakt og strategier som sier «farvel til arbeiderklassen».

AKP bekjemper alle forsøk på å splitte arbeiderklassen fra dens allierte i det arbeidende folket; småbønder og fiskere, intellektuelle og ulike undertrykte grupper. AKP bekjemper splittelse og undertrykkingsforhold innad i arbeiderklassen sjøl. Hvite arbeidere må slåss mot rasisme i egne rekker, mannlige arbeidere må slåss mot mannsjåvinisme. Bare slik blir virkelig enhet i arbeiderklassen på tvers av rase- og kjønnsskiller mulig.

AKPs mål er å inspirere, drive fram og

gå i spissen for den revolusjonære kampen. Både i den daglige klassekampen og i parlamentariske valg vil vi søke allianser med andre revolusjonære og progresive krefter for å styrke arbeiderbevegelsen og den politiske venstresida. I et sosialistisk samfunn må partiet beholde sin sjølstendighet og uavhengighet som kamporganisasjon. AKP er motstander

av noe maktmonopol for kommunistiske eller andre revolusjonære partier. Klassekampen fortsetter i nye former også under sosialismen, og partiets mål er å være en drivkraft også i denne kampen.

AKP søker ingen privilegier. I et klasseløst, kommunistisk samfunn vil partiet ha fullført sin oppgave og derfor oppløses.

VEDTEKTER FOR AKP

Revidert og vedtatt av 6. landsmøte (desember 1990)

INNLEDNING

Vedtektene er partilovene. Vedtektene slår fast de reglene som gjelder for medlemsskap og for oppgavene til og forholdet mellom partiorganer.

§ 1.Opptak av medlemmer.

- a. Enhver som godtar AKPs program og vedtekter kan bli medlem av AKP. Medlem bør helst ha fylt 18 år.
- b. Søknader om medlemsskap må komme enkeltvis og rettes til et lag. Lagsmøtet vedtar om søkeren skal tas opp som medlem.
- c. Der det ikke finnes lag, skal søknad om medlemsskap rettes til overordnet organ, som avgjør om søkeren tas opp som medlem.

§ 2.Medlemmenes rettigheter og plikter

- a. Medlemmer av AKP skal arbeide i et lag så sant det er mulig. Medlemmer skal betale medlemskontingent. Medlemmer plikter å opptre ukorrupt og tjene interessene til arbeidsfolk. Medlemmer skal arbeide for å utbre partiets politikk.

Lagene kan gi permisjon fra lagsmøter og oppgaver.

- b. Et nytt medlem har spesiell rett til å få en innføring i partiets program, vedtekter og politiske arbeid.
- c. Partiets besluttende organer kan i samråd med medlemmet vedta at et medlem ikke skal være offentlig kjent som medlem.

§ 3.Partiets besluttende organ. Organisasjonsprinsipper

- a. Partiets høyeste besluttende organ er landsmøtet. Mellom landsmøtene er landsstyret det øverste organ. Der landsstyret finner at det er grunnlag for det, opprettes distriktsorganisasjoner av AKP. Innafor en distriktsorganisasjon er det høyeste beslutende organet distriktsmøtet og det distriktsstyret det velger. På grunn-nivået er de besluttende organene lagsårsmøtet, lagsmøtet og det lagsstyret årsmøtet velger.
- b. Beslutninger fattes med simpelt flertall. Ved stemmelikhet er forslaget falt.
- c. Et mindretall skal respektere flertallets vedtak og gjøre sitt beste for at

det blir iverksatt. Et flertall skal respektere mindretalls-synspunkter og sikre at de blir reelt behandlet og klargjort for medlemmene.

- d. Høyere organ kan fatte vedtak som binder lavere organ.
- e. Før viktige vedtak fattes skal styrene når det er mulig innhente synspunkt fra lavere organ eller legge saka ut til debatt blant partimedlemmene.
- f. Et medlem som er uenig i et vedtak, kan reservere sin mening og legge saka direkte fram for høyere organ.
- g. AKP ønsker en organisasjonskultur som bygger på respekt for medlemsdemokratiet, kollektivet og det enkelte medlem. AKP tilstreber ikke bare et formelt demokrati, men ønsker et demokratisk kollektiv som bygger på virkelig enhet. En slik enhet er bare mulig dersom meningsbryting foregår i tillit til at enhver uttaler seg i beste mening, og dersom det respekteres at den enkelte bidrar etter beste evne. I en slik kultur vil oppmuntring og ros være blant de viktigste redskapene. Bruk av hersketeknikker hindrer medlemmenes utvikling.
- h. Partimedlemmer, lag og distriktsstyrer har rett til å få all den informasjon som de trenger til sitt arbeide. Alle medlemmer har rett til å legge fram for resten av partiet sine synspunkt på saker som angår partiets politikk, organisasjon eller planer. Høyere organ kan bare holde tilbake opplysninger som vil sette partiets sikkerhet i fare, eller som bryter med personvernet.
- i. Landsstyret skal legge til rette for at distriktsstyrene kan holde kontakt og utveksle erfaringer og informasjon. Distriktsstyret skal legge til rette for at lagsstyrene i distriktet kan holde kontakt. Alle partiorgan skal legge til rette for at medlemmer fra ulike lag og ulike sted kan diskutere med hverandre. Slik tverrkontakt styrker partidemokratiet. Slik kontakt skal ikke undergrave de vedtektsfesta organenes, og spesielt lagas, rett til å fatte beslutninger.
- j. Det er forbudt å opprette egne grupper i partiet som setter partiets legale besluttende organ, og spesielt laga, til

side i beslutningsprosessen. Å organisere de ulike meningene i partiet i egne grupper, hindrer den åpne diskusjonen, og kan legge grunnlaget for splittelse av partiet.

§ 4. Lag.

- a. Lag opprettes på arbeidsplasser, i boligdistrikter, kommuner og andre steder der det er behov.
- b. Lag må godkjennes av landsstyret som også kan trekke godkjennelsen tilbake. Landsstyret kan gi valgt distriktsstyre rett til å godkjenne lag. Bare godkjente lag kan ta opp og ekskludere medlemmer, og sende delegater til distriktsmøter og landsmøter. Et lag må ha minst tre medlemmer.
- c. Gjennom laget er alle medlemmer med på utforminga av partiets politikk. Gjennom laget deltar medlemmene i partiets arbeid. Laget er det viktigste forbindelsesleddet til folk utafor partiet.
- d. Lagsstyret innkaller lagsmøter. Lagsmøte skal innkalles når minst 1/3 av medlemmene krever det.
- e. I kommuner der det er flere lag, kan disse samles for å diskutere felles saker.

§ 5. Landsmøte, distriktsmøte og årsmøte i laget.

- a. Landsmøte, distriktsmøte og årsmøte i laget innkalles av partiets styre på samme eller høyere nivå. Landsmøte innkalles hvert annet år, distriktsmøte hvert eller hvert annet år, og årsmøte i laget hvert år. I særlige tilfeller kan landsmøte, distriktsmøte eller årsmøte i lag innkalles tidligere eller utsettes inntil et år.
- b. Landsmøte eller distriktsmøte skal også innkalles når det kreves med flertallsvedtak i minst 1/3 av laga. Årsmøte i laget skal innkalles når minst 1/3 av medlemmene krever det.
- c. Landsmøte, distriktsmøte og årsmøte i lagene skal minimum behandle be-

retning fra styret, regnskap og valg av nytt styre.

- d. Landsmøtet fastsetter kontingentsatsene.
- e. Landsmøtet og distriktsmøtet velger revisor for henholdsvis landsstyret og distriktsstyret sitt regnskap. Revisor skal ikke sitte i styret som blir kontrollert. Det må også velges vararevisor.
- f. Til landsmøtet og distriktsmøtet velger lagene delegater med stemmerett i forhold til det antall medlemmer det er innbetalt kontingent til partiet for.
- g. Landsstyret vedtar delegatnøkkel og framgangsmåten ved valg av delegater til landsmøtet. Som hovedregel velges representantene direkte fra laga. Men dersom krava til sikring av partiet gjør det nødvendig, kan landsstyret beslutte at delegatene igjen gjennom vanlige demokratiske valg blant seg velger ut et mindre antall som møter på sjølve landsmøtet. Delegatkonferansene skal i så fall organiseres distriktsvis. Distriktsstyret vedtar retningslinjer for distriktsmøtet. Innkalling og fordelingsnøkkel for valg av delegater skal godkjennes av landsstyret.
- h. Varsel om frist for valg av delegater til landsmøtet må være lagsstyret i hende minst 12 uker før landsmøtet, og innkalling med tidspunkt for møtet, dagsorden og sakspapir må være overlevert delegat minst 6 uker før møtet. For distriktsmøte er fristene henholdsvis 5 og 3 uker. Innkalling til årsmøte i laget skal være medlemmene i hende minst 3 uker før møtet.
- i. Bare valgte delegater har stemmerett på landsmøte og distriktsmøte. Ingen kan binde delegaters stemmegivning. På landsmøtet møter i tillegg til delegatene landsstyremedlemmer og på distriktsmøtet distriktsstyremedlemmer. Representanter for tilsvarende organ i ungdomsorganisasjonene har rett til å møte. Representanter for landsstyret har rett til å møte på distriktsmøtet. Alle de nevnte har alle rettigheter unntatt stemmerett. Landsmøte og distriktsmøte kan dessuten godkjenne at spesielt inviterte gjester ut over disse er til stede på møtet.

§ 6. Landsstyre, sentralstyre, distriktsstyre og lagsstyre

- a. De valgte styrene leder arbeidet på sitt område i samsvar med partiets program, vedtekter, og vedtak fra overordna organ inkludert orgagat som valgte styret.
- b. Partiet skal mellom landsmøtene ledes av et landsstyre. Landsstyret består av et sentralstyre som blir valgt på landsmøtet, og en representant fra hvert partidistrikt. Landsmøtet fastsetter hvor mange som skal sitte i sentralstyret i neste periode. Hvert distrikt velger på distriktsmøte sin representant og vararepresentant til landsstyret. Distriktsmøte har tilbakekallingsrett overfor sin representant i landsstyret.
Mellom landsstyremøtene utøver sentralstyret landsstyrets funksjon.
- c. Distriktsstyret skal sammensettes ut fra de lokale forholdene. Distriktsstyret kan:
 - velges i sin helhet på distriktsmøtet, eller
 - distriktsmøtet velger et arbeidsutvalg som suppleres av representanter fra hvert partilag.

Når et partidistrikt er svært lite, eller andre forhold gjør det nødvendig, kan landsstyret gi dispensasjon fra kravene om organisering og sammensetning av distriktsstyret.

- d. Landsmøtet velger partileder ved særskilt valg. Forøvrig konstituerer styrene seg sjøl.
Sentralstyret og distriktsstyret velger om nødvendig et arbeidsutvalg som kan samarbeide daglig om ledelsen. Arbeidsutvalg og styrer skal foruten leder minst ha kasserer og organisasjonssekretær.
- e. Arbeidsutvalget utøver styrets funksjoner og myndighet når styret ikke er samlet, og skal innkalle landsstyret/distriktsstyret til plenumsmøte minst tre ganger i året. Sentralstyret innkalles ved behov. Representanter for tilsvarende organ i Ungdomsorganisasjonene har rett til å møte på landsstyre/distriktsstyremøter med alle rettigheter unntatt stemmerett.

- f. Landsstyre og distriktsstyre skal innkalles når minst 1/3 av styrets medlemmer krever det.
- g. Det skal velges varamedlemmer til sentralstyre og distriktsstyre. Varamedlemmer har ikke rettigheter i styret. Hvis et styremedlem trekker seg eller går ut av partiet skal styret vedta å ta opp et varamedlem som styremedlem.
- h. Minst 50% av sentralstyrets og distriktsstyrets medlemmer skal være kvinner.
- i. Minst 50% av sentralstyrets og distriktsstyrets medlemmer skal være arbeidere.
- j. Distriktsstyret skal innkalle konferanser av lederne i laga minst to ganger i året. Konferansen kan vedta innstillinger overfor distriktsstyret.
- k. Styret på alle nivå kan opprette de utvalg som trengs for å løse partiets oppgaver. Et distriktsstyre kan også delegere arbeidsoppgaver/ansvar til lag/grupper av lag for kortere eller lengre perioder for løse enkeltoppgaver for partiet. Når flere partimedlemmer arbeider i en annen organisasjon, skal styret ta initiativ til at arbeidet deres samordnes. Det er også ønskelig at medlemmer med felles problemer/oppgaver samles, enten fra ett lag, fra flere lag på samme sted, i et distrikt, eller på landsbasis. Alle slike utvalg er underlagt - og står ansvarlig overfor - styret som har utnevnt dem. Utvalg kan ikke pålegge oppgaver uten at styret de står ansvarlig overfor har godkjent det. Utvalg som jobber på tvers av distrikt eller lag må sørge for at styrene i distriktene eller lagene holdes informert om initiativ som tas.
- b. Det er uforenlig med medlemsskap i partiet å drive kvinne- eller barne mishandling.
- c. Tilbaketrekking fra tillitsverv kan vedtas av det organet som har valgt medlemmet til tillitsverv, eller av overordna organ. Landsstyret kan vedta tilbaketrekning fra landsstyret.
- d. Suspensjon og eksklusjon fra partiet kan foretas av landsstyret eller av lagsmøte, etter at den saka gjelder har fått høve til å legge fram sitt syn. Distriktsstyre kan suspendere et medlem. Suspendert medlem mister alle medlemsrettigheter.
- e. Vedtak angående disiplinærtiltak kan ankes til landsstyret.
- f. Eksklusjon skal innrapporteres til landsstyret, som orienterer landsmøtet.

§ 8. Partiets eiendom

- a. Med eiendom i disse vedtektene menes foruten all eiendom også andre rettigheter av økonomisk og politisk verdi.
- b. AKPs eiendom disponeres av partiets besluttende organ. Ingen partiorgan kan skille seg av med eller gjøre andre disposisjoner med eiendom som tilhører dem i strid med overordna organers vilje. Det samme gjelder enkeltpersoner som eier eiendom på vegne av partiet.
- c. Viktige endringer i disponeringen av slik eiendom skal alltid godkjennes av sentrale partiorganer.
- d. Landsstyret kan bestemme at eiendom skal overføres fra ett partiorgan til et annet.
- e. Ledende partiorgan skal regelmessig rapportere til partiets medlemmer om drifta av partiets eiendom.
- f. Enkeltpersoner som går ut av partiet plikter å levere tilbake eiendom de eier eller disponerer på vegne av partiet. Om en gruppe går ut av en grunnorganisasjon, tilfaller hele grunnorgani-

§ 7. Disiplinærtiltak.

- a. Hvis et partimedlem gjør alvorlige brudd på vedtektene, eller skader partiet, kan partiet utfra en konkret vurdering vedta tilbaketrekking fra tillitsverv eller eksklusjon. Mens undersøkelser med sikte på vedtak pågår, kan et medlem suspenderes i inn-til 6 måneder.

sasjonens eiendom den delen av grunnorganisasjonen som fortsetter å arbeide i AKP, uansett om den utgjør et mindretall av grunnorganisasjonen før splittelsen.

- g. Om et lag eller et annet partiorgan nedlegges eller på annen måte slutter å arbeide for AKP, tilfaller all eiendom AKP ved nærmeste overordna organ.
- h. Om medlemmer går ut av AKPs landsstyre, disponeres partiets eiendom av et samlet flertall i landsstyret. Forutsetninga er at dette flertallet har innkalt landsstyremøte eller landsmøte etter vedtektenes §§ 5 og 6 dersom det er reist vedtektsgyldig krav om det.

§ 9. Partiets ungdomsorganisasjoner

- a. Rød Ungdom (RU) og Norges Kommunistiske Studentforbund (NKS) er AKPs politiske ungdomsorganisasjoner. Partiet har ansvar for å støtte, styrke og lære av ungdomsorganisasjonene.
- b. RU og NKS har rett til å delta i diskusjoner om partiets politikk i spørsmål som angår hele den kommunistiske

bevegelsen i Norge.

§ 10. Unntaksbestemmelse

Under illegalitet eller forfølgelser kan vedtektene fravikes dersom det er nødvendig for å videreføre partiets arbeid. Partiorgan som benytter denne unntaksbestemmelsen skal så snart som mulig varsle om vedtaka og få dem godkjent av overordnet beslutende organ. Hvis et styre benytter denne paragrafen skal det i tillegg, når det blir mulig, legge det fram for det organet som har valgt styret: lagsmøte, distriktsmøte eller landsmøte.

§ 11. Endringer av vedtektene. Vedtektenes juridiske status.

- a. Bare landsmøtet kan endre vedtektene. For at et endringsforslag skal være vedtatt, må et flertall av delegatene ha stemt for.
- b. Landsstyret eller landsmøtet avgjør tvister om tolkning av vedtektene.
- c. Vedtektene er juridisk bindende i tvister om partiets eiendom.

kr. 30

Utgiver:

AKP
Gøteborggata 8
0566 Oslo 5
Tlf 02/ 38 42 50

Trykk:

K/S Duplotrykk